

Plačati vsak četrtik in
vsa a poštino, vsi ali
v Mariboru a poštino
plačati za celo leto 12
12:30 dln, četrtile
12:30 dln. Izven Maribora
4 dln. Naročniki se morajo
na upravištvu "Sloven-
skega Gospodara" v Ma-
riboru, Koroska cesta 5.
Lad se dopolniti do od-
povedi. Naročniki se pla-
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroska cesta št. 5. Re-
plati se ne vračajo. Upor-
nično sprejema naročila
inserter in reklamacije.
Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne opise
primeren popust. Nepravi-
le reklamacije so poštno
proste.
Čekovni račun poštno-
urad Ljubljana št. 10.000.
Telefon Interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

27 številka

MARIBOR, dne 21. junija 1923.

57. letnik.

Naši poslanci proti novim krivicam.

V Beogradu zboruje sedaj narodna skupščina (drž. zbor). Kakor smo že pisali, se razpravlja sedaj o mnogih zelo važnih zakonih. Izdelan in za sklepanje pripravljen je že nov vojaški zakon, uradniški zakon in zakon o izvanrednih izdatkih državne uprave. Pripravlja se sedaj začasni in stalni proračun, nov zakon za železničarje, za invalide, nadalje zakonski načrt o davkih, o zavarovanju zoper škodo po toči in živinski kugi.

Ker so liberalci, samostojneži in socijalni demokrati razširili nesramne laži, češ, »klerikalni« poslanci so glasovali za vojaštvo in nove davke, oni so krivi draginje, povemo tem lažnjivcem, da poslanci Slovenske ljudske stranke:

1. niso v vladi in noben izmed njih ni minister;
2. niso in ne bodo glasovali za krivičen vojaški zakon in tudi ne za ogromne, povečini nepotrebne izdatke za armado;
3. niso glasovali za noben nov davek.

Ampak naši poslanci so: V edločni opoziciji (v boju) proti sedanji čisto srbski vladi. Ako kdo kaj drugega trdi, je človek, ki sliši travo rasti.

Na vladi je sedaj srbska radikalna stranka, ona ima vse ministre in ona je odgovorna za vse krivice, ki se godijo našemu ljudstvu. Sokrivci pa so seveda tudi demokrati (liberalci), ki so bili dosejaj na vladi in ki so gospodarili kot ministri tako, da je vse zavoženo.

V vojnem odseku so naši poslanci govorili in glasovali proti temu, da bi naši fantje morali služiti tako dolgo dobo in še v daljnih krajih. Stavili so predloge, da se armada zniža, da služijo naši fantje v domačih krajih, da se morajo ogromni izdatki za armado znižati, da se morajo potrebni fantje oprostiti vojaške službe. A kaj pomaga, ko pa demokrati in srbski radikalci glasujejo za dveletno vojaško službo in za brezmejno oboroževanje. Z našimi poslanci so glasovali samo bosanski muslimani in zemljoradniki. A to število je pre majhno za uspeh. Če bi Radič bil s svojimi 70 možmi v parlamentu, pa bi se dalo marsikaj doseči. Nemški poslanci (osem) pa izdajajo svoje volilce in glasujejo vsakokrat s srbsko radikalno stranko. Nemški in nemškutarski volilci so se strahovito opekli, ko so glasovali za Nemca Schauerja. S svojimi glasovi so pomagali nas vse prodajati velesrbskemu militarizmu.

Naši poslanci imajo željo in voljo za sporazum v državi, a stari lisjak Pašič, ki je predsednik sedanje vlade in vodja srbske radikalne stranke, tega noče. On pozna samo Srbe. Dokler bo Pašič imel tako moč, Slovenci ne bomo dobili avtonomije, tako dolgo se bode v

naši državi grdo vladalo in gospodarilo. Konca dose-
danjemu vladanju in gospodarstvu velesrbov tudi ne
bo prej, dokler se hrvatski Radič ne bo spametoval in
prišel našim poslancem na pomoč.

Našim volilecem lahko samo eno rečemo: Samo in
edino poslanci Slovenske ljudske stranke skupno z za-
stopniki iz Bosne nastopajo proti sedanji vladi in proti
krivični ureditvi naše države. Boj, ki ga vršijo, je hud
in trpek. Lepše bi bilo sedeti v vladni večini, a tega na-
ši izvoljeni možje nočejo, ker nočejo prodajati našega
ljudstva, kakor so to storili demokrati in samostojneži.
Naši se bodo prihodnje tedne z največjo odločnostjo
borili proti novim krivicam, ki nam jih hoče vladna
večina prizadati. Ako ne bodo zmagali v svojem boju,
je krivo to, ker jih je še premalo in ker Radič sedi do-
ma za pečjo.

Se enkrat povdarjamo: Niso in ne bodo glasovali
naši poslanci niti za en zakon in predlog, ki bi škodo-
val našemu ljudstvu. Naj kdo od nasprotnikov dokaže,
če more!

Prihodnji tedni bodo v Beogradu burni, ker bodo
naši zastopniki napeli vse sile, da odvrnejo krivične
zakone.

Irci so se dolga stoletja borili proti krivicam in za
svobodo in po dolgih in hudih bojih so zmagali in so
postali samosvoji. Enako borbo vrši naša stranka za
našo Slovenijo. In tudi nam bo zasijala enkrat zmaga.
Obupati ne smemo!

Zopet v okovih militarizma.

Beograd, 12. 6.

Na pritisk poslancev Jugoslovanskega kluba, ki so
člani vojnega odseka v narodni skupščini, se je dne
11. junija razprava o trajanju aktivne vojaške službe
predčasno zaključila, da se klubi ponovno posvetujejo
o tem vprašanju. Kakor znano, zahteva vladni vojni
načrt 18mesečno aktivno vojaško službovanje. Poslanci
K. Škulj, Andraž Bedjanič in Fr. Kremžar, ki so člani
tega parlamentarnega odseka, so v imenu Jugoslovans-
kega kluba in SLS predlagali, naj se uvede namesto
sedanjega vojaškega sistema domača milica, kakor jo
ima Švica in druge moderne države.

Naši poslanci pa so za slučaj, da ne uspejo z mi-
lico, predlagali, da se aktivna vojaška služba določi na
šest mesecev. Utemeljevali so svoj predlog, da danes,
kov vojske ni treba, tudi ni treba fantov vezhati 12, 18
ali celo 24 mesecev v aktivni službi.

Celo kmetški poslanci radikalnega kluba so bili
vneti za naše naziranje in so sklenili, da bodo naše
predloge podpirali. V ponedeljek, 11. t. m. popoldne, ko
se je seja vojnega odseka prekinila, je predsednik tega
odseka, odličen srbski kmet, radikal g. Dragović, svo-

jemu klubu poročal, da je treba aktivno službo z ozi-
rom na potrebe kmetškega ljudstva znižati. V klubu
radikalcev je bilo za ta predlog ugodno razpoloženje,
ker se srbski radikalni bojijo zameriti srbskim kmetom.
A kaj se je zgodilo?

Ko je stari Pašič zvedel za Dragovičevo nakano,
se je vsedel na avto in pridrčal v parlament, kjer je v
radikalnem klubu govoril za 18- in 24mesečno aktivno
vojaško službo. Slikal je radikalom nevarnost vojske
na steno in izjavil, da je samo militarizem največja
opora naše države. Značilno je dejstvo, da je vojni mi-
nister general Pešič bil pripravljen pristati na zniža-
nje aktivne vojaške službe na 9, oziroma 12 mesecev, a
stari Pašič se je postavil temu po robu. Tako se je srbs-
ka radikalna stranka zopet pokazala v svoji pravi lu-
či. Če vse pogine, če propadejo posamezne družine, sa-
mo da imajo oficirji dobro plačo, da smo okovani v
orožje, to jim je ljubše, kot blagor in zadovoljnost na-
šega ljudstva.

Srbski radikalni stranki v borbi za vojaški zakon
stojijo zvesto ob strani demokrati. Demokratska poslan-
ca Edo Lukinič (advokat in bivši zagrižen madžaron)
ter Agatonovič (profesor) sta se strastno borila v voj-
nem odseku za poostreitev vojaške službe. Zahtevala sta
24mesečno neprekidno aktivno službovanje, govorila
sta strupeno proti temu, da bi slovenski fantje službo-
vali v Sloveniji, nasprotovala sta celo skupno z radi-
kali naši zahtevi glede oprostitev in dopustov.

Tu se zopet vidi, kako bi naši poslanci v boju proti
srbijskemu vojaškemu zakonu potrebovali onih 70
poslanskih glasov Radičeve stranke. Če bi nad 100 po-
slancev v parlamentu zarohtelo proti takemu staroko-
pitarskemu vojnemu uzakonu, kakor je predloženi na-
črt, bi se Srbi morali udati. A Radič čepi doma v Za-
grebu za pečjo, a srbska radikalna stranka bo skupno
s Pribečevićem demokrati dala naši državi tak voja-
ški zakon, katerega bodo objokovali naši sinovi skozi
desetletja. Kaj pomaga Radičevim ljudem kričati na
shodih, da so proti vojski, če pa ničesar ne upajo sto-
riti, da bi se tak vojaški zakon preprečil, ali vsaj omi-
liti! Ali se bodo Hrvati kedaj spametovali?

Pretirane zahteve vojnega ministra

je takole označil poslanec g. Pušenjak v svojem govoru
o naknadnih kreditih:

Izenadila nas je velika zahteva ministrstva vojne
in mornarice. Že v budgetu se določa za ministrstvo voj-
ne in mornarice 1 milijarda 127 milijonov dinarjev.
Sedaj se pa zahtevajo še naknadni krediti v znesku
363 milijonov dinarjev. Pri razpravah ob priliki sestave

«Meni pa se zdi, da je to nezmisel, kar vi pravi-
tel» je odgovoril črnc nevoljno. «Kako morate zahte-
vati od mene in od mojih tovarišev, naj storimo, kar
bi se neizbežno ponesrečilo! Leta in leta smo čakali na
ugodno priliko in sedaj ko je prišla, — pa bi jo nam
naj pokvarila neumnost s temile ženskami —?»

«Koliko sem vam obljubil, ako nam pomagate, da
se rešimo in vrnemo v Egipt?»

«Dvesto egiptovskih funtov vsakemu in povišanje
v armadi, — vse to na častno besedo Angleža.»

«Jako dobro! — Torej pa me poslušajte! Vsak do-
bi tristo funtov, ako izpremenite načrt tako, da more-
mo vzeti tudi ženske seboj.»

Tippy Tilly se je v globoki zadregi praskal po go-
stih črnih kodrih.

«Utegnili bi že še spraviti tri izmed boljših kamel
k onim, ki so pripravljene za nas. Res so še tri jako
dobre med tistimi tam pri ognju —. Ampak, kako naj
dobimo ženske na sedla —? Počasne so, vajene niso, mi
pa moramo naglo opraviti, na mah se mora vse zgo-
diti, sicer nas prehitijo še preden smo zunaj v puščavi
— In če jih tudi spravimo na kamele, kako naj jih
obdržimo na njih, ko bodo začele dirjati —? Bojim
se celo za vas moške, da bodele zdrknili iz sedla, kajti
jezditi kamelo, ko je v najhujšem diru, to je težka
reč! Za ženske sploh nemogoča! — Ne, ženske pustimo
tu, in če jih vi nočete pustiti, jih bomo pustili mi in s
njimi tudi vas, pa bomo sami pobegnili!»

«Jako dobro! Le pobegnite!» je dejal polkovnik
suho in legel spat. Poznal je orientalec in dobro je ve-
del, da pri njih le tisti kaj opravi, ki malo govori, pa
tisto odločno pove.

Črnc se je obrnil in zlezal k svojemu tovarišu
Mehmedu, ki je stražil kamele.

Prerekala sta se nekaj časa, pa tristo egiptovskih
funtov se ne da odkloniti tako izlahka in zato je Tippy
Tilly kmalu spet prilezel nazaj k polkovniku.

«Mehmed Ali», je pripovedoval, je pripravljen.
«Šel je in bo prignal še tri kamele. — Pa stvar je ne-

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

Ženske so se utaborile pod gосто, obširno senco
velike akacije, moški pa so legli pod palme. Rahlo so
šepetali in se majali palmovi listi nad njihovimi gla-
vami, pridušeni glasovi beduinov so prihajali sem od
studenca in med nje se je pomešavalo zamolklo hru-
stanje prežvekujočih kamel —.

In na krilih blagodejnega dobrotne sena so od-
plule njihove duše v daljino domovino, v plodovito do-
lino zelene Irske, v ravne ulice obljudenega Bostona,
v udobno kavarno londonsko, kjer so se ob vročih po-
poldnevih zbirali člani častniškega kluba —. Njihove
duše so hodile po potih nekdanih prijetnih spominov,
njihova trudna, izmučena telesa pa so brezčutna po-
čivala pod šepetajočimi palmami oaze Selima v libij-
ski puščavi —.

VII.

Polkovnik Cochrane se je zbudil. Nekdo ga je
raho tresel za ramo.

Ko je odprl oči, je zagledal poleg sebe obraz Tip-
py Tillyja, nekdanjega topničarja. Prst si je držal na
ustnice in mu kazal, naj bo tiho, njegove velike črne
oči pa so z nemirno čuječnostjo begale na vse strani
in opazovale, ali ga kdo ne vidi.

«Tiho ležite! Ne genite se!» je šepetal arabski. «Le-
gel bom poleg vas, da me ne opazijo. Ali razumete, kaj
pravim?»

«Da, — pa govorite počasi!»

«Dobro! — Tistemu črnemu človeku, ki mu pra-
vite Mansur, — ne zaupam mu mnogo. Rajši bom sam
govoril z miralajem.»

«Kaj mi hočete povedati?»

«Dolgo sem čakal, da so vsi zaspali, in črez uro
nas pokličejo k večerni molitvi. — Najprvo, tule vzemite
samokres, da ne bode brez orožja.»

* Turški, pomeni: polkovnik.

Okorno, staro orodje je bilo, kar mu je dal, pa
bakrena kapica se je bleščala na užigalniku, — samo-
kres je bil nabit.

Polkovnik ga je vtaknil v notranji žep.

«Hvala!» je dejal. «Pa počasi govorite, da vas bom
mogel razumeti!»

«Osem nas je vseh, ki bi se radi vrnili v Egipt.
In vi ste štiri moški, je vsega dvanajst oseb. — Eden
naših, Mehmed Ali, je povezal dvanajst najhitrejših
kamel v eno gručo, najboljšo so, izvzemši tiste, ki jih
jezdita poveljnika. Straže so sicer postavljene, pa so
raztepane po puščavi. Kamele so trdo tule blizu naju,
— tiste tam za akacijo. Ako le pridemo do njih in jih
spravimo na noge, pa nas nihče ne dohiti, vse druge
živali so slabe in počasne. Povrh imamo puške. Posa-
mezne straže nas ne bodo zadrževale. Mehovi z vodo
so pripravljeni in jutri zvečer smo pri Nilu.»

Polkovnik seve ni popolnoma razumel črnceve
arabsčine, pa razumel je dovolj, da se mu je zasvetila
lučica upanja v temi brezupnega položaja. Trpljenje
pravkar prebitih ur je zarisalo svojo zgodbo v ostrih
črtah na njegovo blede lice in njegovi lasje — čudno!
— so sivali in se belili od ure do ure čezdalje huje.
Lahko bi se reklo, da je postarni človek, ki je ležal pod
palmo zelene oaze, oče tistega čilega, dobro ohranjenega
vojščaka, ki je pred par dnevi z ravnim hrbtom in vo-
jaškim korakom stopal gorindol po krovu «Kleopatre».

«Izvrstno!» je odgovoril. «Toda — kaj naj počne-
mo z ženskami? Njih niste vzeli v račun, če sem prav
razumel!»

Črni topničar je skomignil z ramami.

«Mefiš —!» Ena izmed njih je stara — in žensk
bodete imeli na izbiro, ko pridete v Egipt! Temle tukaj
se ne bo zgodilo nič hudega. Djali jih bodo v harem»
kalifov.»

vstopiti.

«Kar pravite, je nezmisel!» je dejal polkovnik
strogo. «Ženske vzamemo seboj, ali pa vobče ne gre-
mo!»

* Arabski, pomeni: «To ni nič!»

** Ženske sobe, kamor je bilo moškim prepovedano